

Hodnocení potřebnosti veřejných investic v území

Certifikovaná metodika

Certifikovaná metodika vytvořená v rámci projektu „*Stanovení potřebnosti veřejných investic v území s důrazem na účelnost, efektivnost a hospodárnost*“, financovaného z výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace č. TD020202 v rámci programu OMEGA Technologické agentury České republiky byla zpracována společností:

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Švabinského 1749/19, 702 00 Moravská Ostrava, IČ: 28576217, Tel.: +420 595 136 023, <http://rozvoj-obce.cz/>, e-mail: info@rozvoj-obce.cz.

a

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta stavební

17. listopadu 15/2172, 708 33 Ostrava-Poruba, IČ: 61989100, Tel.: +420 597 321 318, <http://www.vsb.cz>, e-mail: fast@vsb.cz

Autoři:

PROCES - Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Ing. Ivana Foldynová, Ph.D.
Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D.
Ing. Michal Samiec
Prof. Ing. Vítězslav Kuta, CSc.
Ing. Arch. Jaroslav Sedlecký
Ing. Petr Proske

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta stavební

Ing. Jan Česelský, Ph.D.
Ing. Martin Ferko, Ph.D.
Doc. Ing. Barbara Vojvodíková, Ph.D.
Ing. Jiří Kučera
Ing. Zbyněk Proske

Podpůrný mapový portál pro aplikaci metodiky: <http://investice.rozvoj-obce.cz>

Verze dokumentu aktuální k: 16. 10. 2015

Obsah

1. Základní charakteristika certifikované metodiky	4
1.1. Cíl certifikované metodiky	4
2. Metodika Hodnocení potřebnosti v území	6
K1: Úvodní kvalitativní vymezení dopadů investice a dotčeného území	7
K2: Identifikace aktuálního stavu území potenciálně ovlivněného realizací řešené investice	7
K3: Predikce budoucího stavu území prostřednictvím časových řad	9
K4: Kvalitativní identifikace dopadů řešené investice včetně nulové varianty	9
K5: Interpretace stavu území vzhledem k referenčnímu území	10
K6: Predikce vývoje území při nulové variantě investice	13
K7: Kvantifikace předpokládaných dopadů realizace řešené investice	13
K8: Vymezení dalších investic navazujících na hodnocený investiční záměr	15
3. Informace o předkládané metodice	21
3.1. Dedikace	21
3.2. Oponenti	21
3.3. Kontakt na předkladatele metodiky	21
3.4. Prohlášení předkladatele	22
Seznam zkratk	23
Seznam tabulkových a grafických prvků	24
Seznam zdrojů a použitá literatura	25

1. Základní charakteristika certifikované metodiky

V zájmu obcí a krajů je soustředit pozornost k efektivně využívaným investicím v území a tím ke snížení dopadů nových sociálních a ekonomických rizik. Využití aplikovaného výzkumu v rozhodovacích mechanismech posílí konkurenceschopnost České republiky na všech úrovních voleného managementu, který tímto získá na matematicko-statistických základech doplněných expertním posouzením vždy aktuální podklady pro rozhodování veřejné správy, pro legislativní změny, ukáže další směry rozvoje specifické a individuální k potřebám sledovaného území. Aplikovaný výzkum implementován do rozhodovacích procesů na všech úrovních řízení státu je základem pro kvalitní řízení investičních procesů v území (tj. vynakládání veřejných prostředků pro naplňování veřejného zájmu).

Samotný investiční proces je komplexní tehdy pokrývá-li všechny oblasti definované v příslušných zákonech v aktuálním znění (např. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích). Komplexní řízení investičního procesu zahrnuje časově a finančně náročnou etapu plánování a přípravy samotné investice, která je stejně důležitá jako její realizační část. Etapa plánování je zásadní pro úspěšnou realizaci investic, očekávanou zpětnou návratnost (včetně zohlednění provozních nákladů) a jejich udržitelnosti. Výsledkem projektu je certifikovaná metodika, jak postupovat při stanovování potřebnosti investic a jak tuto skutečnost promítat v rozhodovacích mechanismech veřejné správy. Soubor takto vydefinovaných postupů umožní nastítnit, relevantní cesty, které by se měly stát oporou pro rozhodování odborníků a politických leaderů při řízení rozvoje území/státu (řízení je zde míněna i příprava, plánování a udržitelnost). Pro efektivní naplnění cílů je využit integrovaný přístup založený na základech prostorového plánování, které propojuje územní a strategického plánování. Tento přístup pokrývá podstatnou část agendy veřejné správy.

1.1. Cíl certifikované metodiky

Metodika „**Stanovení potřebnosti veřejných investic v území s důrazem na účelnost, efektivnost a hospodárnost**“ poskytne uživatelům podklad pro transparentní rozhodování v oblasti investic a zároveň přispěje k míře naplnění výše uvedených legislativních požadavků. V rámci tohoto přístupu je kladen důraz kromě hospodárnosti, udržitelnosti a efektivnosti také na **udržitelnost investic**, aby kromě samotné realizace investice byly vždy zváženy také provozní a další navazující náklady a vyvolané skutečnosti.

Certifikovaná metodika se skládá ze dvou samostatně aplikovatelných částí. První částí je metodika hodnocení území z hlediska potřebnosti investic a vyhodnocení potenciálních dopadů zamýšlené investice. Vzhledem ke způsobu sestavení metodického postupu a použitých metod lze kromě hodnocení ex-ante metodický postup využít také jako nástroj pro hodnocení ex-post již realizovaných investičních záměrů. Pro uživatelsky jednoduchou a efektivní aplikaci navržených postupů lze použít funkce mapového portálu <http://investice.rozvoj-obce.cz> pro hodnocení potřebnosti veřejných investic v území (viz Příloha č. 4).

Druhou částí metodiky je nástroj umožňující vyhodnocení potřeby navazujících investic k investicím zamýšleným. Prostřednictvím tohoto nástroje získává uživatel informace o potřebnosti realizace investic vyplývajících z potřeb souvisejících z realizace hodnocené, například nutnost dobudování dopravní a technické infrastruktury pro nově vystavěné obytné zóny apod. Nástroj je založen na zpracovatelem vytvořeném algoritmu detekce přidružených investic.

Uživatelé certifikované metodiky:

Metodika je určena pro jednotlivé úrovně veřejné správy k použití v oblasti plánování, realizace a hodnocení veřejných investic v území s ohledem na jeho aktuální potřeby. :

- **Úroveň státu** (Ministerstva, řídicí orgány operačních programů apod.): Hodnocení území za účelem tvorby relevantních podkladů pro vyhlášení výzev, rozdělování dotací, hodnocení žádostí do operačních programů, hodnocení realizovaných investic atd.
- **Úroveň krajů:** Hodnocení území za účelem tvorby relevantních podkladů pro vyhlášení výzev, rozdělování dotací na krajské úrovni, hodnocení realizovaných investic atd.
- **Úroveň obcí:** Hodnocení potřeby investic v území, tvorba projektových žádostí, zdůvodnění realizovaných investic, tvorba podkladů pro PR aktivit v obci atd.

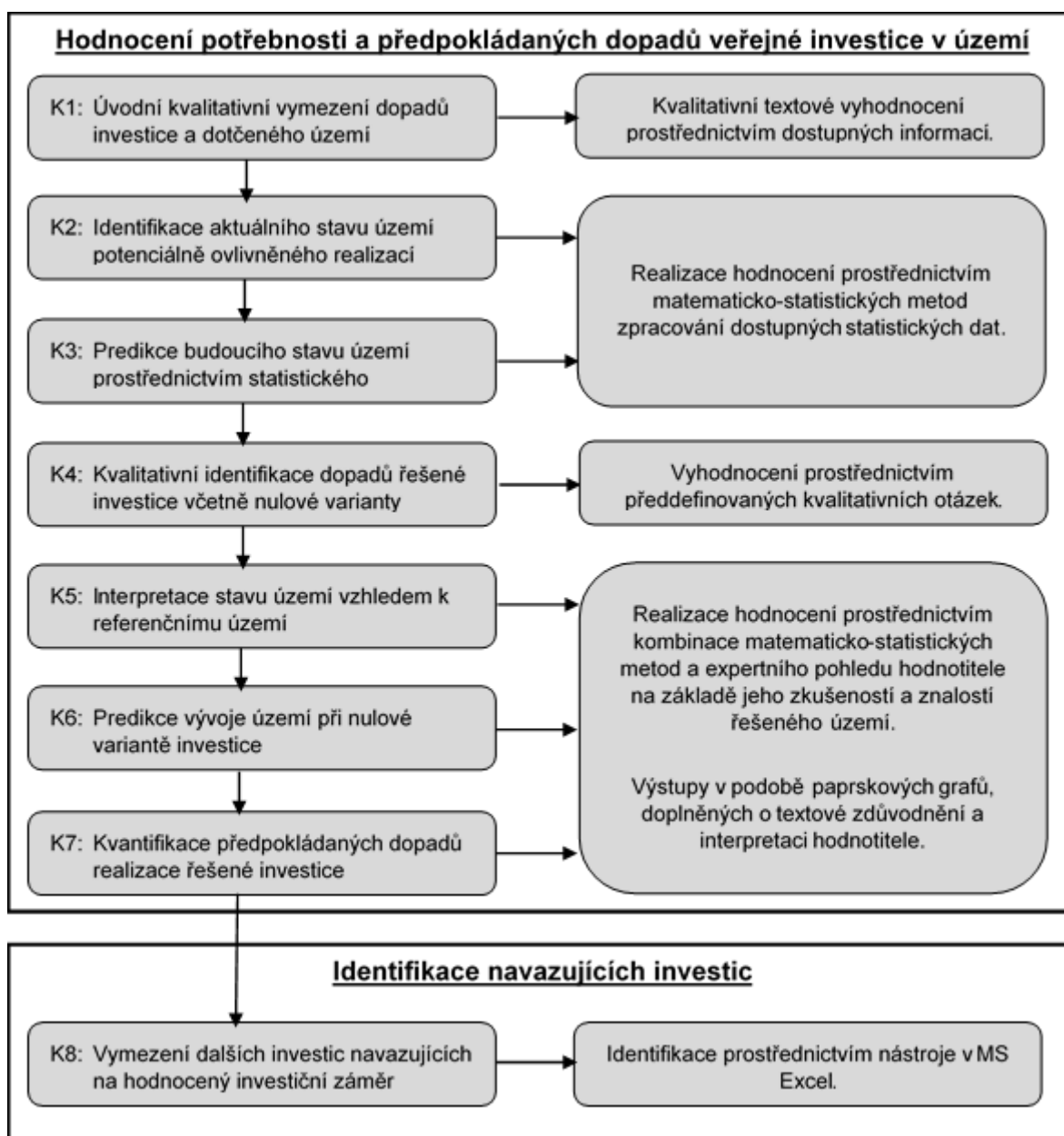
2. Metodika Hodnocení potřebnosti v území

Certifikovaná metodika „Hodnocení potřebnosti veřejných investic v území“ je sestavena z 8 postupových kroků, kombinujících kvalitativní a kvantitativní metody hodnocení. Metodika se skládá ze dvou samostatně aplikovatelných částí:

1. Hodnocení potřebnosti a předpokládaných dopadů veřejné investice v území
2. Identifikace potřebnosti navazujících investic

Posloupnost jednotlivých kroků metodiky včetně stručného shrnutí jejich provedení je uvedeno na následujícím obrázku.

Obrázek 2.1: Schéma návaznosti jednotlivých kroků hodnocení potřebnosti investic v území

K1: Úvodní kvalitativní vymezení dopadů investice a dotčeného území

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Rámcové kvalitativní vyhodnocení aktuálního stavu území, problémů a trendů podněcujících realizaci investice, rámcová identifikace dopadů potenciální realizace řešeného investičního záměru.
- Vymezení území, které bude realizací investice ovlivněno, a pro které budou řešeny kvalitativní ukazatele v rámci navazujících postupových kroků hodnocení potřebnosti investic. Území lze vymezit pomocí administrativních hranic územně samosprávných celků (úrovně obec, správní obvod obce s rozšířenou působností, kraj, stát), případně aglomerací nebo regionů sestavení z výše uvedených celků (například skupina obcí vymezená dle sdílení funkcí a dobré dojezdové vzdálenosti). Výhodou vymezení prostřednictvím územně samosprávných celků je existence statistických dat pro tyto území.

K2: Identifikace aktuálního stavu území potenciálně ovlivněného realizací řešené investice

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Kvantitativní vyhodnocení aktuálního stavu v území prostřednictvím dostupných datových zdrojů. Kromě aktuálních dat je doporučeno využít také dostupná data z předchozích let a vytvoření časových řad popisujících probíhající trendy v území vymezeném v předchozím kroku hodnocení.
- Pro kvalitativní vyhodnocení metodika doporučuje využít následující statistické ukazatele:

Tabulka 2.1: Seznam indikátorů pro vyhodnocení aktuálního stavu území a zdůvodnění jejich použití

Indikátor	Zdůvodnění	Zdroj dat
I01: Počet obyvatel	Základní demografický údaj, použitý pro přepočty dalších ukazatelů za účelem porovnatelnosti různých území.	ČSÚ - Běžná evidence obyvatelstva
I02: Hustota obyvatelstva	Ukazatel zařazený zejména z pohledu kapacity území a potřebnosti realizace investic podporujících příchod obyvatelstva do území.	ČSÚ - Běžná evidence obyvatelstva
I03: Hrubá míra migračního salda	Ukazatel popisuje změnu obyvatelstva způsobenou přistěhováním/ odstěhováním v rámci řešeného území. Tato změna indikuje stav spojený s investicemi do bydlení, veřejných služeb a dalších oblastí spojených s počtem obyvatel.	ČSÚ - Běžná evidence obyvatelstva
I04: Podíl obyvatel do 15 let	Věková struktura obyvatelstva je řešena v souvislosti potřebnosti investic školství, volnočasových aktivit apod.	ČSÚ - Běžná evidence obyvatelstva
I05: Podíl obyvatel starších 65 let	Věková struktura obyvatelstva je řešena v souvislosti potřebnosti investic do zdravotnických a sociálních služeb, odstraňování bariér v území apod.	ČSÚ - Běžná evidence obyvatelstva
I06: Intenzita bytové výstavby	Intenzita bytové výstavby ve spojení se změnou počtu obyvatel indikuje potřeby investic do bydlení, včetně související technické infrastruktury a infrastruktury doprovodných služeb.	ČSÚ

Indikátor	Zdůvodnění	Zdroj dat
I07: Počet pracovních míst	Ekonomické ukazatele indikující problémy se zaměstnaností, souvislost s investicemi na tvorbu nových pracovních míst, zvyšování nebo změnu dovedností pro uplatnění na trhu práce, investice do sociálních služeb spojených s problematikou zaměstnanosti.	Statistiky ministerstva financí ČSÚ - SLDB
I08: Počet pracovních míst – zemědělství, rybníkářství, lesnictví, myslivost (podle skupin NACE)		ARES + vlastní průzkum
I09: Počet pracovních míst v průmyslu (včetně zpracovatelského průmyslu)		ČSÚ - SLDB
I10: Míra nezaměstnanosti		GIS 0 statistika (MPSV), ČSÚ
I11: Míra dlouhodobě nezaměstnaných osob k počtu obyvatel v produktivním věku		GIS 0 statistika (MPSV), ČSÚ
I12: Míra podnikatelské aktivity na 1 000 obyvatel	Ukazatel popisující počet podnikatelských subjektů v území, hodnotící potřebnost investičních projektů do podpory podnikání, vzniků nových podnikatelských subjektů atd.	ČSÚ - Městská a obecní statistika
I13: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	Ukazatel popisující vhodnost investic vyžadujících kvalifikovanou pracovní sílu z řad vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.	ČSÚ - SLDB
I14: Částka vyplacená ve formě dávky hmotné nouze na 1 000 obyvatel	Ukazatel popisující potřebu investic do snižování rizik sociálního vyloučení, do funkce a kapacit sociálních služeb apod.	Statistika MPSV
I15: Podíl OZKO na řešené oblasti	Znečištění ovzduší indikuje potřebnost investic souvisejících z kvalitou života a zdravím obyvatel. S ovzduším souvisí investice v dopravě, průmyslu, technické infrastruktury apod.	Emisní bilance, Český hydrometeorologický ústav
I16: Počet kulturních a přírodních atraktivit na 1 km ²	Ukazatel související s potřebností investic pro rozvoj a využití turistického potenciálu řešeného území.	Statistika Národního památkového ústavu
I17: Intenzita dopravy (osobní a nákladní)	Intenzita dopravy v území souvisí s potřebností investic do dopravní infrastruktury, za účelem jak zvyšování kvality dopravního napojení, tak z hlediska vlivu na životní prostředí a obyvatelstvo.	Data Ředitelství silnic a dálnic
I18: Počet brownfields na 1 km ²	Brownfields představují území nepříznivě působící na řešené území, zároveň představují území s potenciálem pro investice do jejich revitalizace a znovuvyužití.	CzechInvest, Národní databáze brownfieldů
I19: Podíl podvyužitých a nevyužitých ploch (jev 4)	Ukazatel popisující množství ploch s možností jejich využití v případě investic do změny funkce nebo jejich regenerace.	Územně analytické podklady
I20: Počet kontaminovaných míst a starých ekologických zátěží (jev 4) na 1 km ²	Ukazatel indikující existenci míst snižujících atraktivitu území, s možností negativní dopadů na životní prostředí a zdraví obyvatel.	Územně analytické podklady, MŽP, Systém evidence kontaminovaných míst
I21: Počet zdravotnických služeb na 1 000 obyvatel	Ukazatel související s investicemi do zdravotnických zařízení a jejich odpovídajících kapacit.	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
I22: Počet ZŠ na počet dětí do 15 let	Ukazatel související s investicemi do školských zařízení a jejich odpovídajících kapacit.	MŠMT, Rejstřík škol a školských zařízení
I23: Podíl domů napojených na splaškovou kanalizaci	Ukazatel stanovující potřebnost dobudování kanalizačních sítí a napojení obyvatel na čistírna odpadních vod.	ČSÚ - SLDB
I24: Podíl osob vyjíždějících za zaměstnáním	Ukazatel důležitý pro stanovení potřebnosti investic do vzniku nových pracovních míst v souvislosti s možností dojezdu mimo řešené území za zaměstnáním a investicemi podporujícími mobilitu pracovních míst.	ČSÚ - SLDB

- Pro získání statistického vyhodnocení aktuálního stavu lze využít mapovou aplikaci <http://investice.rozvoj-obce.cz> (viz Příloha č.4)
- Ke statistickému vyhodnocení doplnit textovou interpretaci dat (např. zdůvodnění a vazba na problémy vymezené v předchozím kroku hodnocení, popis aktuálních trendů apod.)

K3: Predikce budoucího stavu území prostřednictvím časových řad

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Na základě časových řad jednotlivých ukazatelů za předchozí období provedení statistické predikce vývoje trendu těchto ukazatelů na následující roky.
- Výstupem hodnotícího kroku je predikovaný stav vývoje statistických ukazatelů popisující stav území, který nastane v případě nerealizace investice (tzv. nulová varianta).

K4: Kvalitativní identifikace dopadů řešené investice včetně nulové varianty

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Kvalitativní vyhodnocení změn a dopadů realizace/nerealizace plánované investice v řešeném území. Hodnocení je provedeno zodpovězením doporučených otázek pokrývajících jednotlivé oblasti potenciálních dopadů, doplněné a o případné další náležitosti. Certifikovaná metodika vymezuje následující hodnotící dotazy:
 - Jaké velké území z pohledu rozlohy a počtu obyvatel bude realizací plánované investice ovlivněno?*
 - Bude mít realizace investice dopad na konkrétní typy území? (např. sociálně vyloučené lokality, okrajové lokality sídel apod.)*
 - Budou dotčeny určité specifické skupiny obyvatelstva? (např. dle věku, vzdělání, apod.)*
 - Způsobí realizace investice změny v demografických charakteristikách dotčeného území (počet obyvatel, migrace obyvatelstva, změna věkového složení atd.)*
 - Bude mít realizace investice dopad na kapacitu, rozsah nebo dostupnost služeb v území? (školství, zdravotnictví, sociální služby, technická infrastruktura, ostatní služby)*
 - Bude mít realizace investice dopad na zaměstnanost v dotčeném území? (změna počtu pracovních míst, změna podílu nezaměstnaných obyvatel, změna v množství pracovní síly různé kvalifikace apod.)*
 - Způsobí realizace investice dopady na specifickou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením? (např. změna počtu vyplacených dávek hmotné nouze)*
 - Ovlivní investice podnikatelskou aktivitu v dotčeném území? Ovlivní investice podnikatelský sektor jako celek nebo bude mít dopad na specifická odvětví? (Dle velikosti podniku; dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE)*
 - Má realizace investice vliv na zdravotní stav obyvatelstva dotčeného území?*

- j. *Bude mít realizace investice dopad na kvalitu života dotčeného obyvatelstva?*
 - k. *Dojde realizací investice ke změně kvality složek životního prostředí?*
 - l. *Jaký bude mít dopad realizace veřejné investice na rozpočet územních samosprávných celků? (investiční náklady, změna provozních nákladů)*
- Pro získání a ověření informací potřebných k efektivnímu a obsahově správnému vyhodnocení dopadů řešení investice je vhodné navázat spolupráci s relevantními odborníky pro danou oblast a také s potenciálními subjekty dotčenými realizací investice. K tomuto účelu lze využít řady výzkumných metod nebo jejich kombinace, např.:
 - a. *Expertní panel/Focus Group*: Skupinový rozhovor vedený moderátorem na základě předem stanoveného scénáře. Účelem je sestavit skupinu relevantních expertů vzhledem k řešené problematice/řešenému území a prostřednictvím řízené odborné diskuse identifikovat dopady a potřebnost investice.
 - b. *Polostrukturované/Expertní rozhovory*: Individuální expertní rozhovory řešící problematiku hodnocené investice. Rozhovor probíhá prostřednictvím předem připraveného scénáře, na rozdíl od dotazníkového šetření však nechává prostor pro větší míru zpětné vazby a otvírání nových témat, která jsou pro hodnocení relevantní, a která však nebyla hodnotitelem předem identifikována.
 - c. *Dotazníková šetření*: Kvantitativní metoda výzkumu sběru dat prostřednictvím záznamových archů (dotazníků). Existuje řada metod tohoto typu šetření (CATI, CAWI aj.) Vzhledem k přesnému vymezení záznamového archu metoda nenechává širší zpětnou vazbu mimo řešené téma, umožňuje však oproti výše uvedeným metodám sběr od většího počtu respondentů. Metoda je vhodná zejména pro sběr informací o veřejném mínění obyvatel nebo subjektů, potenciálně dotčených realizací investice.

K5: Interpretace stavu území vzhledem k referenčnímu území

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Stav území prostřednictvím vymezených indikátorů je prostřednictvím této metodiky hodnocen vzhledem k určitému referenčnímu území. Hodnotitel zvolí referenční území dle typu a významnosti řešené investice. Jako referenční je vymezeno vždy širší území, než je vymezené území dopadu investice. Důvodem jsou teritoriální disparity jednotlivých území a regionů (např. investice v obci může mít výrazný dopad na sledované ukazatele v rámci svého SO ORP, který se však výrazně neprojeví vzhledem průměrným hodnotám v rámci ČR), V následujícím výčtu jsou vymezeny příklady referenčních území:
 - a. *SO ORP, případně skupiny obcí neodpovídající vymezení nadřazených územních celků*: Vhodná referenční oblast pro investice nízké významnosti pro širší okolí, mající dopady jen na malou obci a její blízké okolí.

- b. *Kraje*: Referenční oblast pro investice dopadající na SO ORP, skupiny obcí, nebo velká města (metropole a jejich spádová území).
 - c. *Skupiny krajů*: Vhodná referenční oblast pro významné investice se značným regionálním dopadem.
 - d. *Česká republika*: Nejvyšší referenční oblast, určená pro investice krajského a vyššího významu.
- Pro možnost jednoduchého a přehledného porovnání změn v území vzhledem k referenčním hodnotám je území vyhodnoceno prostřednictvím sady kritérií, rozdělených do skupin dle funkce samosprávných celků a dle pilířů udržitelného rozvoje. V následujících tabulkách jsou uvedena použitá kritéria včetně jejich rozdělení.

Tabulka 2.2: Seznam kritérií v oblasti hodnocení udržitelného rozvoje

Ekonomické	Sociální
Kritérium: Eko1 Obsazená pracovní místa	Kritérium: Soc1 Hustota obyvatelstva
Kritérium: Eko2 Nezaměstnanost	Kritérium: Soc2 Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo
Kritérium: Eko3 Dlouhodobá nezaměstnanost	Kritérium: Soc3 Dávky hmotné nouze
Kritérium: Eko4 Míra podnikatelské aktivity	Kritérium: Soc4 Migrace obyvatelstva
Environmentální	
Kritérium: Envi1 Kvalita ovzduší	
Kritérium: Envi2 Přírodní a kulturní aktivity v území	
Kritérium: Envi3 Hluková zátěž	
Kritérium: Envi4 Brownfields	

Tabulka 2.3: Seznam kritérií v oblasti hodnocení funkcí území

B: Bydlení	V: Výroba
Kritérium: B1 Hustota obyvatelstva	Kritérium: V1 Míra podnikatelské aktivity
Kritérium: B2 Hustota osídlení	Kritérium: V2 Obsazená pracovní místa
Kritérium: B3 Intenzita bytové výstavby	Kritérium: V3 Ekonomická aktivita obyvatelstva
Kritérium: B4 Podvyužitá a nevyužitá plochy	Kritérium: V4 Nezaměstnanost
Kritérium: B5 Kontaminovaná místa a staré ekologické zátěže	Kritérium: V5 Dlouhodobá nezaměstnanost
Kritérium: B6 Kvalita ovzduší	Kritérium: V6 Vyjíždějící obyvatelstvo
D: Technická infrastruktura a doprava	S: Služby
Kritérium: D1 Odkanalizování	Kritérium: S1 Zdravotnická zařízení
Kritérium: D2 Plynifikace	Kritérium: S2 Školy a školská zařízení
Kritérium: D3 Počet cestujících veřejné dopravy	Kritérium: S3 Ekonomická aktivita obyvatelstva
Kritérium: D4 Vyjíždějící obyvatelstvo	Kritérium: S4 Nezaměstnanost
Kritérium: D5 Kvalita ovzduší	Kritérium: S5 Dlouhodobá nezaměstnanost

- Každé uvedené kritérium je hodnoceno na sedmibodové škále v intervalu <-3; +3>, krajní body intervalu představují nejhorší daného kritéria (-3), a nejlepší stav hodnoceného kritéria. Pro každé kritérium je vydefinována textová interpretace krajních hodnot.

- Pro ohodnocení kritéria jsou použity vybrané statistické ukazatele řešené a referenční oblasti podle následujícího výpočtu:

$$Z = (x - \mu) / \sigma$$

kde:

Z – výsledná hodnota Z-Score (v případě, přesáhne krajní hodnoty škály v intervalu <-3;+3>, je podmínkou hodnota Z-Score označena za krajní hodnotu intervalu.

x – hodnota řešeného ukazatele pro řešené území (např. obec)

μ - referenční hodnota pro výpočet kritéria, jedná se o průměrnou hodnotu ukazatele referenčního území (např. kraj, Česká republika apod.).

σ – směrodatná odchylka vypočtená pro referenční území, tzn. v případě kraje vypočtená směrodatná odchylka z hodnot ukazatele pro všechny obce v kraji.

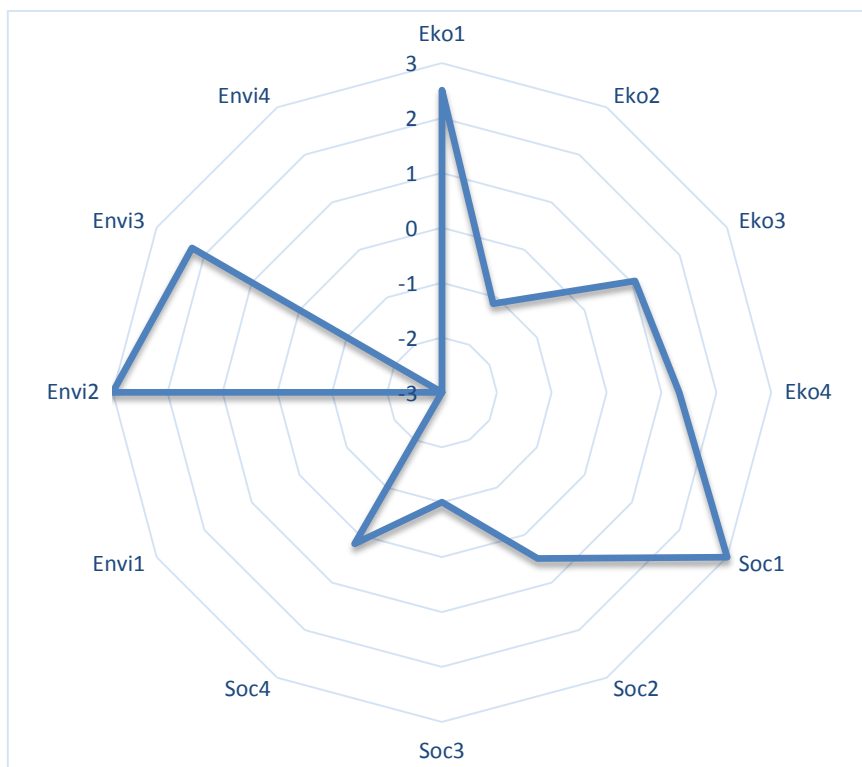
- Hodnocení kritérií je provedeno a interpretováno prostřednictvím hodnotící tabulky, viz příklad níže. Dle zkušeností s evaluacemi projektů a hodnocením dopadů aktivit v území není vhodné použít technokratický postup založený pouze na indikátorech, ale musí být přihlídnuto k expertnímu posouzení. Hlavním důvodem pro nepoužití standardních postupů konstrukce kvantitativních indexů je nedostatečná možnost zohlednit lokální podmíněnost u jednotlivých indikátorů. Z tohoto důvodu je jednak v certifikované metodice zahrnuto srovnání s referenční oblastí, zároveň metoda ponechává prostor hodnotiteli na úpravu finální hodnoty kritéria v případě, že dokáže toto rozhodnutí zdůvodnit.
- Pro přehlednou a jednoduchou interpretaci jsou ohodnocená kritéria interpretována prostřednictvím paprskovitého grafu.

Tabulka 2.4: Ukázka hodnotící tabulky kritéria B1 Hustota obyvatelstva

Kritérium: Eko1 Obsazená pracovní místa								
Nejhorší situace								Nejlepší situace
Vzhledem ke srovnávacímu území patří řešená oblast k oblastem s vysoce podprůměrným počtem obsazených pracovních míst	-3	-2	-1	0	1	2	3	Vzhledem ke srovnávacímu území patří řešená oblast k oblastem s vysoce nadprůměrným počtem obsazených pracovních míst
Sledovaný indikátor:								
Počet obsazených pracovních míst na 1 000 obyvatel								Textové zdůvodnění:
Počet obsazených pracovních míst								
Počet obyvatel								
Referenční hodnoty indikátoru:								
Počet obsazených pracovních míst na 1 000 obyvatel v referenční oblasti								
Vypočtená hodnota indikátoru:								

Pozn.: Hodnotící tabulky pro všechna použitá kritéria jsou uvedeny v příloze č. 2.

Graf 2.1: Ukázka paprskovitého grafu - vyhodnocení kritérií udržitelného rozvoje

K6: Predikce vývoje území při nulové variantě investice

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Interpretace budoucího stavu v případě, že zamýšlená investice nebude realizována (tzv. nulová varianta) je prostřednictvím kritérií provedena stejným postupem jako vyhodnocení aktuálního stavu. Rozdílem je, že pro výpočty hodnot kritérií budou využity hodnoty ukazatelů, které jsou výsledkem predikce budoucího stavu v rámci metodického kroku 3: Predikce budoucího stavu území prostřednictvím statistického vyhodnocení časových řad.
- Výstupem kroku je vyhodnocení území prostřednictvím stanovených kritérií v případě nerealizace investice, ve vztahu k vymezenému referenčnímu území. Interpretace prostřednictvím paprskovitého grafu.

K7: Kvantifikace předpokládaných dopadů realizace řešené investice

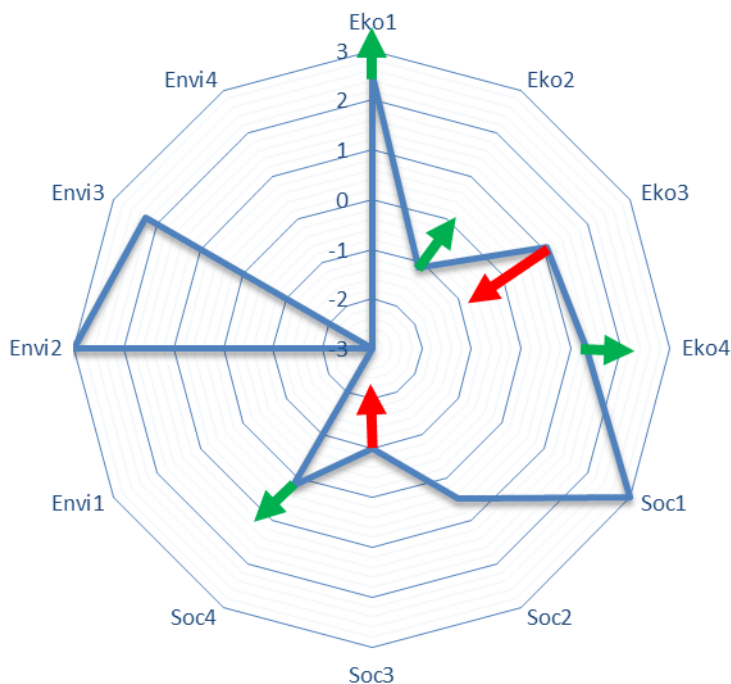
Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Pro kvantifikaci předpokládaných dopadů realizace řešené investice je nutné identifikovat změny v řešených ukazatelích, které potenciálně vzniknou zmíněnou realizací investice. Vzhledem k nemožnosti s naprostou přesností stanovit, jak bude budoucnost po realizaci investice vypadat,

je finální hodnocení vždy výsledkem expertního posouzení hodnotitele. K expertnímu posouzení může sloužit řada zdrojů informací:

- a. *Zkušenosti z již realizovaných investic podobného zaměření*
 - b. *Informace získané od relevantních expertů v oblasti*
 - c. *Informace získané od skupin dotčených realizací investice*
 - d. *Cíle a indikátory vymezené v návrzích investic/projektové dokumentaci:*
 - e. *Expertní posouzení hodnotitele:*
- Prostřednictvím hodnot ukazatelů vymezených expertním posouzením hodnotitele popisujících stav po realizaci investice jsou stejnou, výše uvedenou metodou, vypočteny hodnoty hodnotících kritérií. Jako referenční hodnota pro výpočet hodnoty kritéria je použita hodnota vzniklá predikcí protažením časových řad.
 - Stejně jako v případě předchozích kroků (hodnocení aktuálního stavu a nulové varianty), je finální hodnota hodnotícího kritéria předmětem rozhodnutí hodnotitele. V případě její změny od vypočtené hodnoty musí však být tato změna v příslušném prostoru textově zdůvodněna.
 - Z vypočtených hodnot kritérií jsou pro interpretaci vytvořeny paprskovité grafy, popisující stav po realizaci investice prostřednictvím vymezených kritérií.
 - Vytvořený paprskový graf slouží k vyhodnocení změny v území způsobené realizací investice. Toto vyhodnocení lze provést dvěma způsoby.
 - a. *Využití kontrafaktuálního přístupu hodnocení, tedy srovnání se stavem, který by nastal, nebyla by investice realizována.*
 - b. *V případě, že není možné predikovat stav, který by nastal v případě nerealizace investice (kontrafaktuál), bude provedeno srovnání s výchozím stavem v období před realizací investice.*

Graf 2.2: Ukázka paprskovitého grafu - vyhodnocení změn v kritériích udržitelného rozvoje

K8: Vymezení dalších investic navazujících na hodnocený investiční záměr

Popis metodického kroku postupu hodnocení:

- Identifikace navazujících investic, jejichž potřeba potenciálně vznikne realizací hodnocené investice (například nutnost dostavby technické infrastruktury, dopravní infrastruktury, prostor pro bydlení apod.)
- Možnost využití nástroje v prostředí aplikaci MS Excel vytvořeného pro identifikaci navazujících investic.

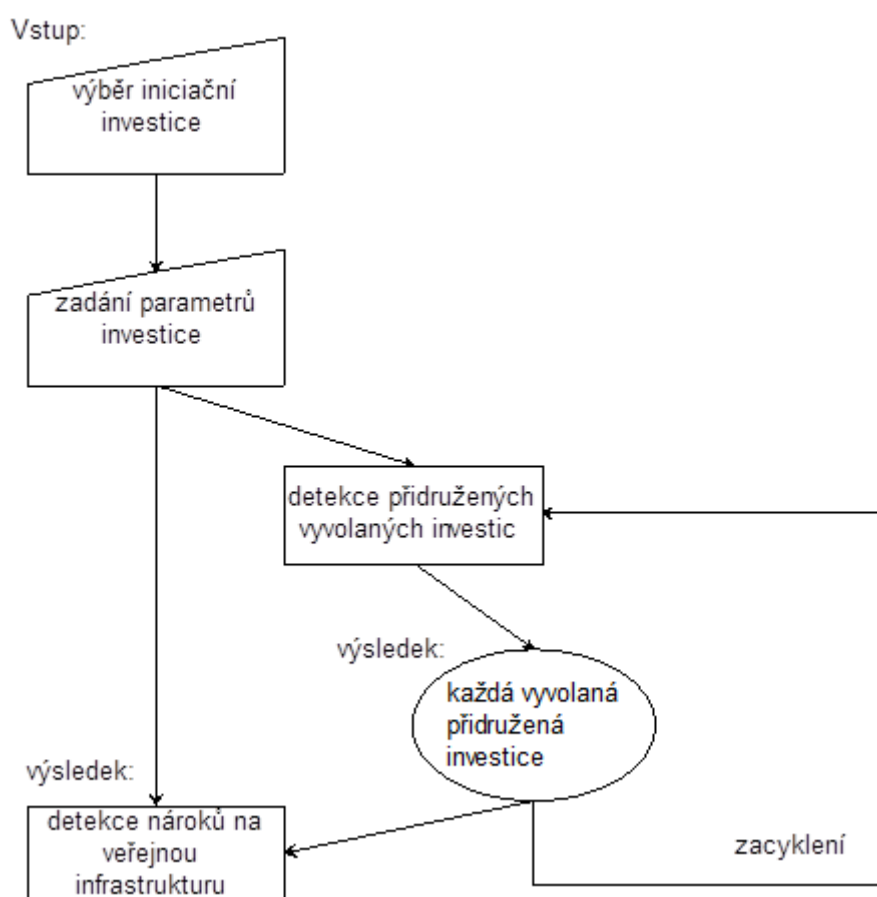
Popis nástroje pro identifikaci navazujících investic:

Územně rozvojové investice, např. výstavba objektů pro bydlení nebo občanskou vybavenost, se sebou přináší další vyvolané efekty, které mohou vytvářet další podněty k investování do území. Jde především o *vyvolané* investice v oblasti veřejné infrastruktury, jako je nejen potřeba zajištění kapacit technické a dopravní infrastruktury, ale také např. zajištění doprovodné občanské vybavenosti. Použitý výpočtový model, znázorňující *vyvolané* investice je tvořen vzájemnými interakcemi, v beta verzi modelu založenými na expertních odhadech.

Iniciační (vstupní, první) investice vyvolává následné *vyvolané* investice (náklady) do vybavení území veřejnou infrastrukturou. Tyto *vyvolané* investice však mohou vyvolat další *přidružené* investice, které reagují na takto změněný stav v území. *Přidružené (dále vyvolané)* investice ve svém důsledku mohou opět zvyšovat nároky na vybavení území další technickou infrastrukturou (v dalších etapách).

Pro určení *přidružených* investic je nutné znát povahu *iniciační* investice a aktuální vybavenost území. Metoda popisuje možné dopady do území, je však nutné subjektivně vyhodnotit jejich adekvátnost. Postup detekce investic do veřejné infrastruktury a nalezení vyvolaných a přidružených investic je znázorněn na obrázku níže.

Obrázek 2.2: Algoritmus detekce přidružených investic

Modelování *vyvolaných* a *přidružených* investic je závislé na znalosti současné vybavenosti území a návazném plánování dalšího rozvoje. Výpočtový model pak může odhalit současné a budoucí nedostatky kapacit veřejné infrastruktury a tyto výsledky je pak nutné diskutovat se záměry investování do území.

Výpočtový model se skládá z algoritmů, založených na ohodnocení priorit důležitosti (v beta verzi aplikace). Tyto algoritmy představují jednotlivé interakce mezi prvky modelu. Vstupní *iniciační* investice, např. výstavba obytných budov vyvolá požadavky naplnění kapacit energií, statické i dynamické dopravy, potřeby zajištění školní a předškolní výchovy dětí a mládeže, tj. vyvolá požadavky na další místa pro žáky ve školských zařízeních, dále mohou být vyvolány požadavky na zajištění sportovně-rekreačních aktivit, kulturních aktivit, služeb, atd.

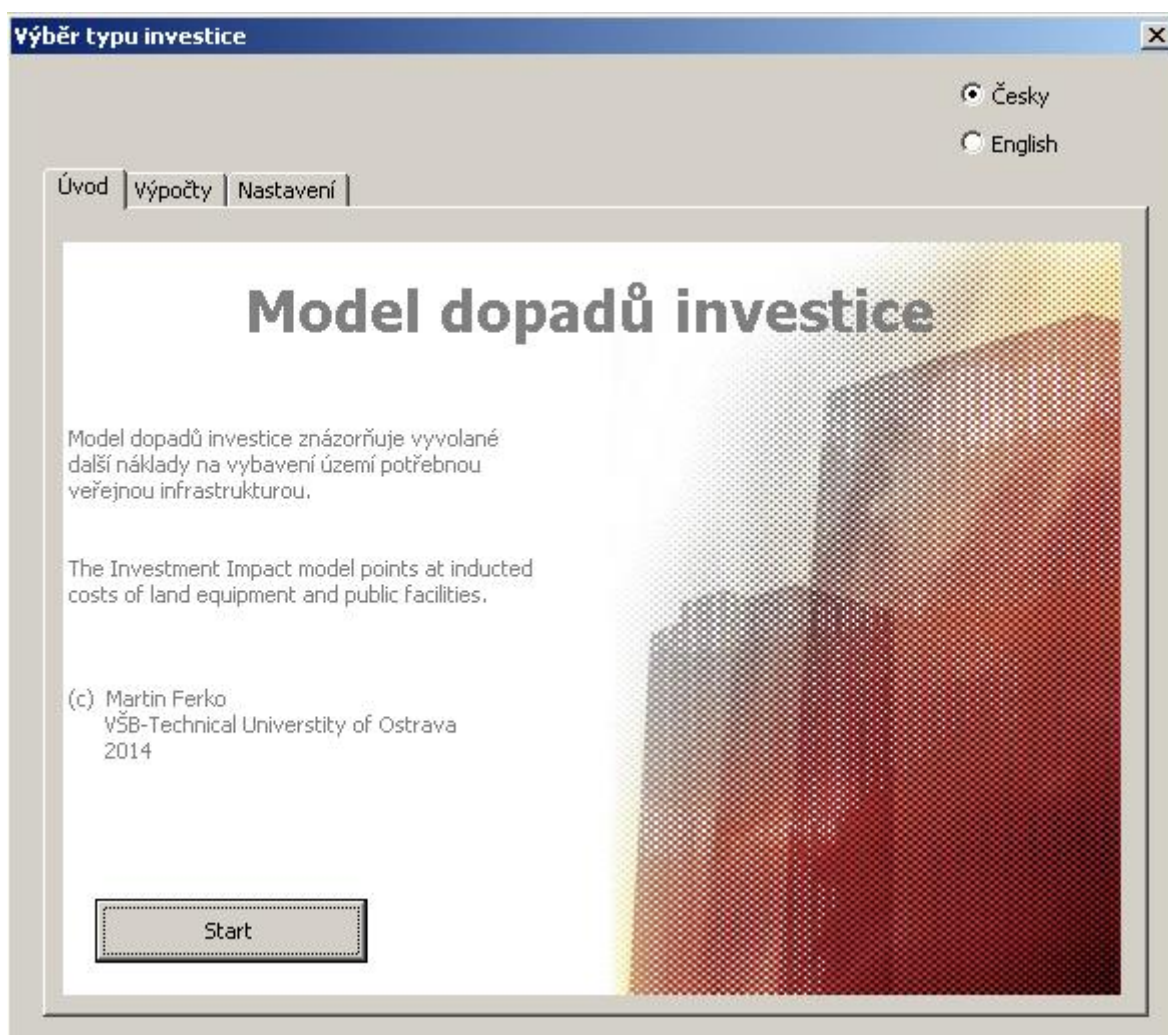
Výsledky modelu se stávají opět vstupními parametry nového cyklu výpočtu pro další typ investice dle tabulky vazeb. Model je zacyklen a ukončen dosažením třetí úrovně dopadu investice, tzn. detekci terciárních *přidružených* investic. Další úrovně jsou z hlediska velmi vzdáleného odhadu nerelevantní.

Prostorová tabulka prvků modelu je symetrická a každý prvek vyvolává algoritmus pro výpočty jím vyvolaných potřeb. Prvky modelu (typy investic) a jejich vazby mohou být postupně doplňovány uživatelem dle jeho uvážení.

Popis prostředí nástroje pro vymezení navazujících investic:

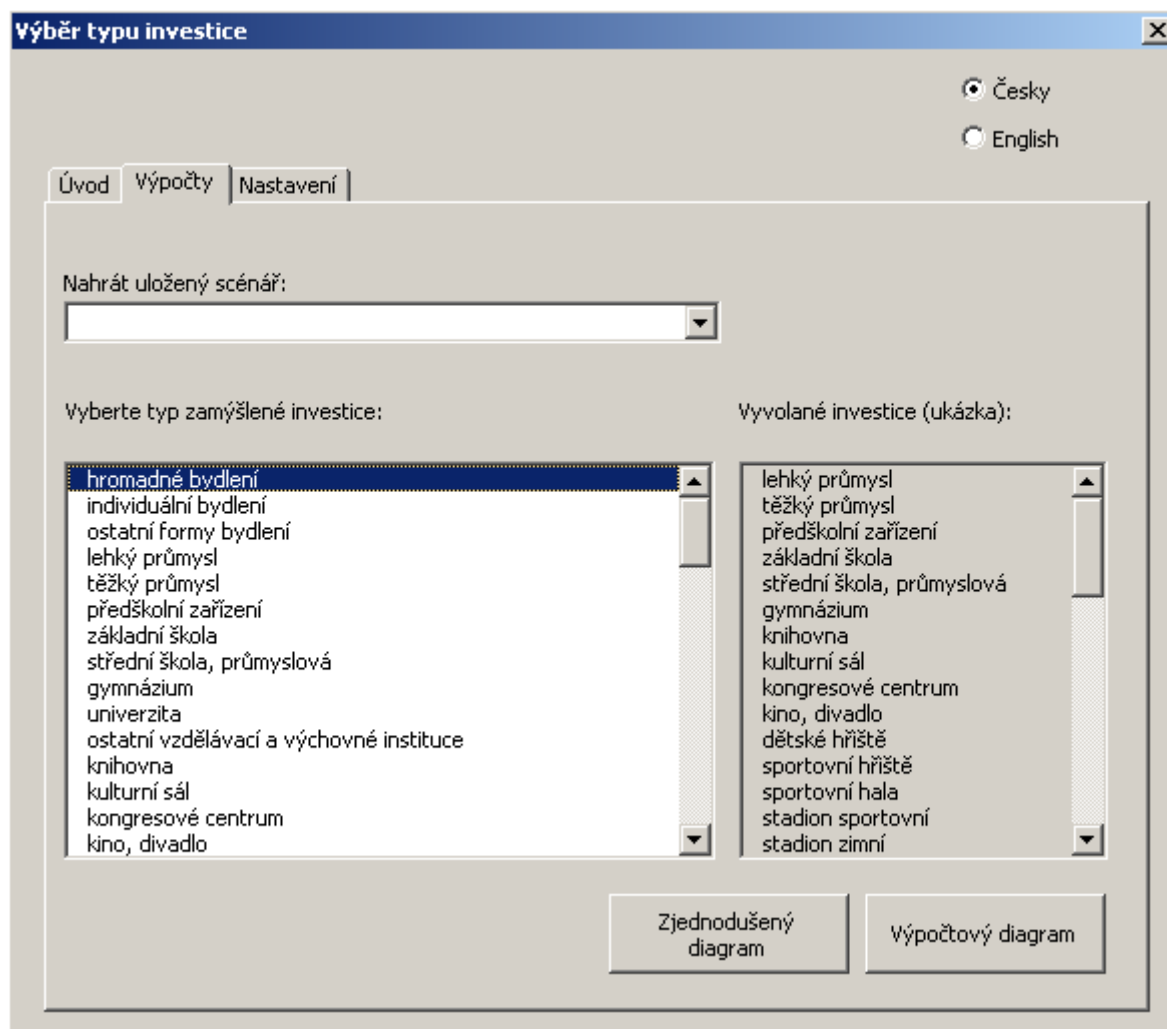
Model je vyvíjen v prostředí *Visual Basic For Applications (VBA)* a *MS Excel*. Modulární řešení poskytuje možnosti dalšího rozšiřování aplikace a aktualizace postupů výpočtů. Uživatelské prostředí poskytuje možnosti upgrade na další verze, aktualizace vstupních a výpočtových parametrů, jakož jsou i ceníky, urbanistické ukazatele, apod.

Obrázek 2.3: Úvodní prostředí nástroje pro identifikaci navazujících investic

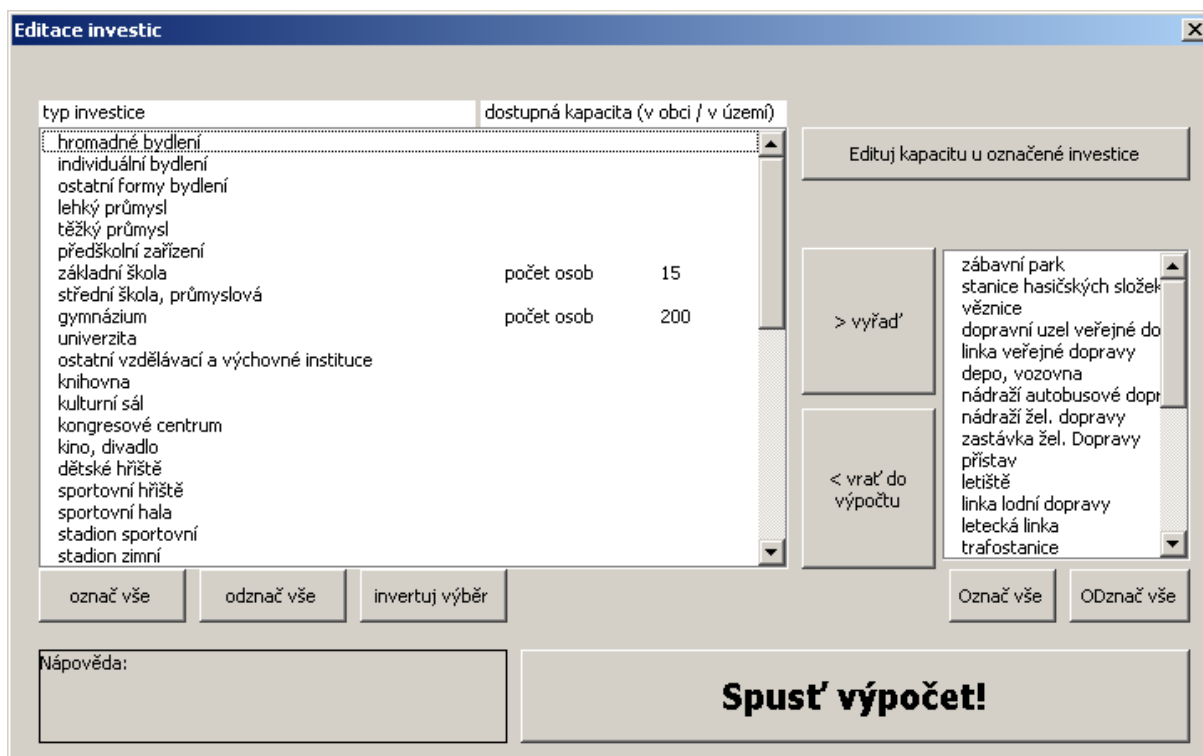
V rámci nástroje je předdefinován seznam typů zamýšlené investice, pro každý typ jsou dle dostupných technických materiálů nastaveny algoritmy a výpočty pro vymezení navazujících investic.

Obrázek 2.4: Prostředí pro výběr typu potenciálně realizované investice

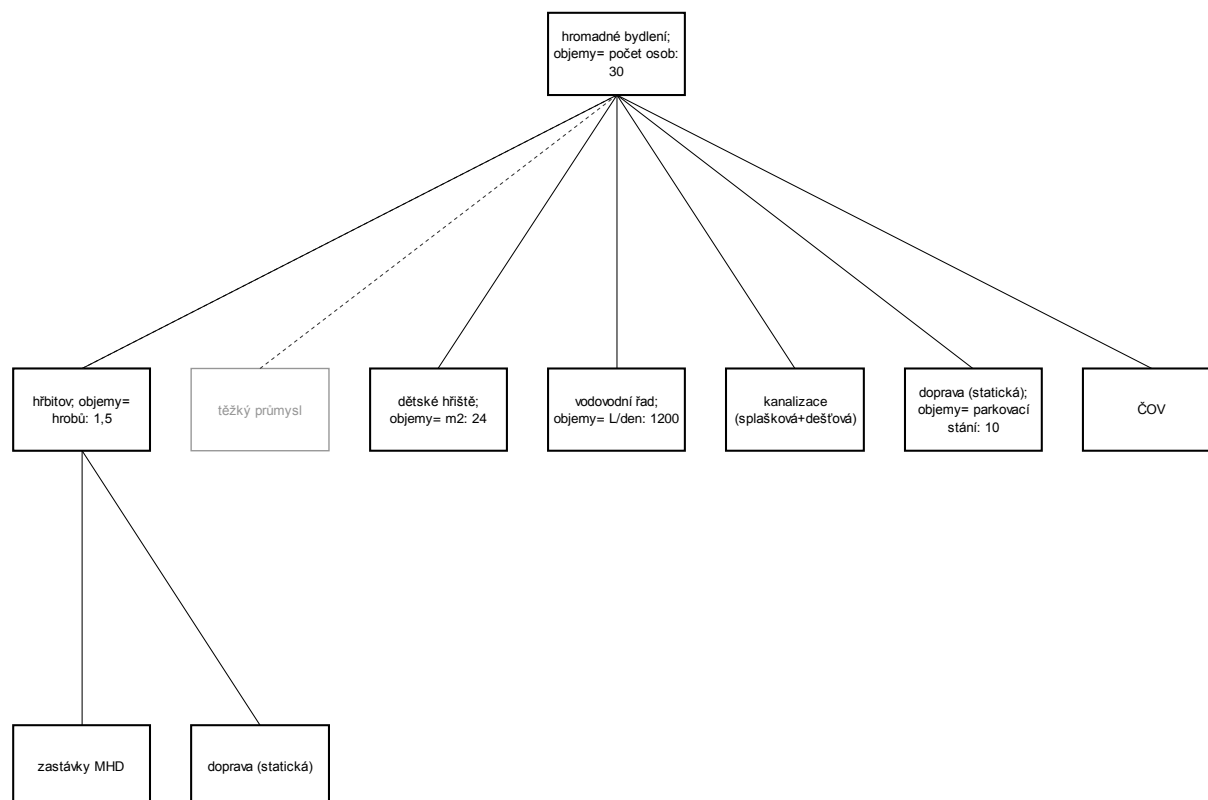
Výpočet navazujících investic lze v rámci nástroje editovat dle znalostí a preferencí expertního hodnotitele. Uživatel tak může na základě znalostí řešeného území a samotné investice z výpočtu vyřadit navazující investice, u kterých neexistuje pravděpodobnost vzniku v souvislosti řešenou. K vybraným investicím lze také specifikovat příslušná kapacita (například počet žáků ve škole), dle které se následovně prostřednictvím algoritmů vypočtou kapacity potřebných navazujících investic. Prostředí pro editaci výpočtů navazujících investic je zobrazeno na obrázku níže.

Obrázek 2.5: Prostředí pro editaci výpočtu navazujících investic

Výsledkem použití aplikace je schéma navazujících investic, které obsahuje potenciálně potřebné investice jejich parametrů týkajících se potřebných kapacit. V obrázku níže je uveden příklad investice v podobě vybudování hromadného bydlení pro 30 osob, pro které byly identifikována potřebnost návazných investic v podobě zvýšení kapacity vodovodního řadu, kanalizace, parkovací místa na hřbitově.

Obrázek 2.6: Schéma navazujících investic

3. Informace o předkládané metodice

3.1. Dedikace

Tento výstup byl zpracován v rámci programového projektu Technologické agentury České republiky „*Stanovení potřebnosti veřejných investic v území s důrazem na účelnost, efektivnost a hospodárnost*“ financovaného z výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace. Projekt byl realizován v rámci programu OMEGA pod projektovým číslem TD020202.

3.2. Oponenti

Oponentní posudky k předkládané metodice vypracovali:

1. Ing. Ondřej Šeliga – MAS Orava, projektový manažer. Autor metodiky „Využití multikriteriální analýzy pro určení potenciálu účinnosti plánované investice ve vztahu ke splnění cílů a ukazatelů Regionálních operačních programů“ (Slovensko).
2. Doc. Ing. Nataša Urbančíková, Ph.D. – Katedra regionálních věd a managementu, Technická univerzita v Košicích.

3.3. Kontakt na předkladatele metodiky

Předkládanou metodiku zpracovali:

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., IČ: 28576217, se sídlem na adrese Švabinského 1479/19, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava. Tel.: +420 595 136 023, e-mail: info@rozvoj-obce.cz, web.: <http://rozvoj-obce.cz>.

Hlavním řešitelem za PROCES je Ing. Ivana Foldynová, Ph.D., tel.: +420 733 343 248, e-mail: ivana.foldynova@rozvoj-obce.cz

a

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta stavební, IČ: 61989100, se sídlem na adrese 17. listopadu 15/2172, 708 33 Ostrava – Poruba. Tel.: +420 597 321 318, e-mail: fast@vsb.cz, web.: <http://www.vsb.cz>.

Hlavním řešitelem za VŠB – TUO je Ing. Jan Česelský, Ph.D., tel.: +420 597 321 951, e-mail: jan.ceselsky@vsb.cz.

3.4. Prohlášení předkladatele

Jako osoba oprávněná jednat za předkladatele prohlašuji, že tato metodika nezasahuje do práv jiných osob z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví. Zároveň prohlašuji, že předkladatel souhlasí s uveřejněním této práce na webové stránce Ministerstva pro místní rozvoj České republiky.

V Ostravě dne

.....
Ing. Ivana Foldynová, Ph.D.
prokurista společnosti
PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Seznam zkratk

CIE	Kontrafaktuální evaluace dopadů (z anglického „ <i>Counterfactual Impact Evaluation</i> “)
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
GIS	Geografický informační systém
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OZKO	Oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší
RŠD	Ředitelství silnic a dálnic
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
TIA	Hodnocení teritoriálních dopadů (z anglického „ <i>Territorial Impact Assessment</i> “)

Seznam tabulkových a grafických prvků

Seznam tabulek:

Tabulka 2.1: Seznam indikátorů pro vyhodnocení aktuálního stavu území a zdůvodnění jejich použití	7
Tabulka 2.2: Seznam kritérií v oblasti hodnocení udržitelného rozvoje	11
Tabulka 2.3: Seznam kritérií v oblasti hodnocení funkcí území	11
Tabulka 2.4: Ukázka hodnotící tabulky kritéria B1 Hustota obyvatelstva	12

Seznam grafů:

Graf 2.1: Ukázka paprskovitého grafu - vyhodnocení kritérií udržitelného rozvoje	13
Graf 2.2: Ukázka paprskovitého grafu - vyhodnocení změn v kritériích udržitelného rozvoje	15

Seznam obrázků:

Obrázek 2.1: Schéma návaznosti jednotlivých kroků hodnocení potřebnosti investic v území	6
Obrázek 2.2: Algoritmus detekce přidružených investic	16

Seznam zdrojů a použitá literatura

1. ANDERSON E., RENZIO, P., LEVY, S. *The Role of Public Investment in Poverty Reduction: Theories, Evidence and Methods*. London: Overseas Development Institute, 2006. ISBN 0 85003 796 4.
2. BISHOP, M. *Essential Economics*. Bloomberg Press, 2004. ISBN 1861975805.
3. CENTENNIAL GROUP. *Public investment: Vital for Growth and Renewal, but should it be Countercyclical Instrument?* New York and Geneva: United Nations, 2009.
4. CRESWELL, J. W. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. London: Sage Publications, 2002. ISBN: 0761924426.
5. ERDEN, L., HOLCOMBE, R. *The effects of public investment on private investment in developing economies*. PUBLIC FINANCE REVIEW, Vol. 33 No. 5, 2005, s. 575 -602.
6. GAJDOŠ, P.; PAŠIAK, J. *Regionálny rozvoj Slovenska z pohľadu priestorové sociológie* Bratislava: Sociologický ústav SAV, 2006, 252 s. ISBN: 80-85544-46-6
7. GIOVE, S.; ROSATO, P., BREIL, M. An application of multicriteria decision making to built heritage. The redevelopment of Venice Arsenale. *Journal of Multi- Criteria Decision Analysis*. John Wiley & Sons, 2010. [cit. 2013-02-20] Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/mcda.455/full>
8. HAIR, J. et al. *Multivariate Data Analysis, 5/e*. New Jersey: Prentice Hall, 1998. ISBN 0-13-894858-5.
9. HASSAN, S., OTHMAN, Z., KARIM, M. *Private and Public investment in Malaysia: A panel Time-Series Analysis*. International Journal of Economics and Financial Issues. Roč. 1., č. 4, 2001, s. 199 -210.
10. HRUŠKA-TVRDÝ, L a kol. *Industriální město v postindustriální společnosti (3. díl) Komparace měst Ostrava: ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum o.p.s., 2011* ISBN: 978-80-904810-3-9
11. HRUŠKA-TVRDÝ, L. and FOLDYNOVÁ, I. *New Social Risks and Sustainable Development of Urban Area*. Regional Science Inquiry. The Journal of the Hellenic Association of Regional Scientist. Athens (Greece). 2011, 3, 2, s. 77-93. ISSN: 1791-5961.
12. HRUŠKA-TVRDÝ, L. *Změny ve struktuře osídlení a jejich dopad na rozvoj měst a regionů*. Ostrava: ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., 2012, ISBN 978 – 80 – 904810-4-6.
13. CHATTERJEE, S., TURNOVSKY, S. *Financing Public Investment through Foreign Aid: Consequences for Economic Growth and Welfare*. Review of International Economics. Roč. 13, č. 1. 2005. s. 20 - 44.
14. ILLNER, M. *Je rezidenční segregace vždy jen sociálním problémem?* Praha: Sociologický ústav akademie věd., Praha, 2006
15. *Investment Policy Guidelines for Statutory Bodies*. 2012

16. JAGO, L., SHAW, R. (1998), "Special Events: a conceptual and differential framework", *Festival Management and Event Tourism*, Vol. 5, No. 2, pp. 21-31
17. JANATKA, M. Nástroje stavebního zákona pro omezení suburbanizace v České republice. *Urbanismus a územní rozvoj*, 2011 Ročník XIV, číslo 2
18. JUREČKA, V., BŘEZINOVÁ, O. *Mikroekonomie*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2002. ISBN 80 - 7078 - 771 - 6
19. KREYSZIG, E (4. edice 1979). *Applied Mathematics*, Wiley Press
20. KUBEŠ, J. Problémy stabilizace venkovského osídlení ČR. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2000
21. KUTA., V. *Investiční proces a jeho technicko organizační aspekty*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta stavební, 1998. ISBN 80 - 7078 - 522 - 5
22. LIPSKÁ CHARTA O UDRŽITELNÝCH EVROPSKÝCH MĚSTECH. *Urbanismus a územní rozvoj* [online], 2007, Ročník X, č. 4 ISSN 1212-0855, MK ČR E 7021. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=0c10925c-51c3-4611-b66b-ca95ab969d49>
23. LOUČKOVÁ, I. Integrovaný přístup v sociálně vědním výzkumu. Praha: SLON, 2010
24. MAIER, K. a kol. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012. ISBN: 8024741989.
25. MAIER, K., J. ČTYŘOKÝ, J. VOREL a D. FRANKE. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: ABF - nakladatelství ARCH, 2008. ISBN 978-80-86905-47-1.
26. MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2006. 1000 s. ISBN 80-248-1117-0
27. MAREŠ, P. Faktory sociálního vyloučení. Praha: VÚPSV Praha, 2006 ISBN 80-87007-15-8.
28. MATOUŠEK V. a kol. Dosavadní vývoj a tendence rozvoje sídel v ČSSR-I., II. díl, Výzkumný ústav výstavby a architektury - urbanistické pracoviště, Brno 1986
29. MEYER, P. *Online Glossary of Research Economics* [online]. 1997 - 2005 [cit. 15. 8. 2014]. Dostupné z: <http://econterms.com>
30. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ: Metodické sdělení odboru územního plánování MMR k aktualizaci územně analytických podkladů, části „Rozbor udržitelného rozvoje území“ Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/bed40d86-dde6-4525-9a20-89e7553da5e8/metodicke-sdeleni-OUP-MMR-k-aktualizace-RURU-v-UAP.pdf>
31. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Situační zpráva ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje České republiky. Praha, 2012, 166 s. ISBN 978-80-7212-573-9. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/situacni_zprava_2012/\\$FILE/EPZP-Sit_zpr_11_web_cz_optimal-20120810.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/situacni_zprava_2012/$FILE/EPZP-Sit_zpr_11_web_cz_optimal-20120810.pdf)
32. Misch, F. *The returns on public investment : concepts, evidence and policy challenges* . Bonn: DIE, 2008. ISBN 978-3-88985-450-6
33. MOLDAN, B. Indikátory trvale udržitelného rozvoje, 1.vyd Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 1996. 87 s. tab. Edice:Phare. ISBN 80-7078-380-X

34. MONASTIRIOTIS., V. PSYCHARIS., Y. *Types of public investment and the regions : a spatial economic analysis of government spending on Greek prefectures over the period 1976 -2005.*
35. NATH, B., L. HENS a D. DEVUYST. *Sustainable development.* Brusel: VUB Press, 1996. ISBN 90-5487-115-6.
36. OUŘEDNÍČEK, M. *Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu.* Praha: Ústav pro ekopolitiku.
37. PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A. (1986): *Základy demografie,* Praha: Academia.
38. PEREIRA, A., PINHO, M. *Public Investment, Economic Performance and Budgetary Consolidation: Var Evidence for the First 12 Euro Countries.* Journal of Economic Development, roč. 34, č. 1., 2011
39. POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. ISBN 978-80-87318-04-1. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/d6c409ab-d65c-414c-b2bd-3a4aed146bf3/Politika_uzemniho_rozvoje_CR_2008
40. POLLIN, R., BAKER, D. *Public Investment, Industrial Policy and U.S. Economic Renewal.* Political Economy Research Institute Center for Economic and Policy Research. 2009.
41. SAATY, T. L. *The Analytic Hierarchy Process.* McGraw Hill: New York, 1980
42. SAKTOROVÁ, D., Úskalí hodnocení udržitelného rozvoje – od „já myslím, že“ k „vědeckému přístupu“ a zpět. ÚÚR. *Urbanismus a území rozvoj,* 2013. ISSN 1212-0855.
43. SLEPIČKA, A. *Prostorové uspořádání a plánování.* Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 2007.
44. SÝKORA L., *Suburbanizace a její společenské důsledky.* Praha: Sociologický časopis, 2003
45. SÝKORA L., TEMELOVÁ, J. *Prevence prostorové segregace.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. 2005
46. SÝKORA, L. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky.* Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002
47. SYNEK, M. a kol. *Podniková ekonomika 3. vyd.* Praha : C.H.Beck, 2002. 479 s. ISBN 80-7179-736-7, str. 252.
48. UNCTAD. *World Investment Report: 2012.* United Nations, 2012. ISBN 978-92-1-112843-7
49. VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování 3. vyd.* Praha: Ekopress, 2010. 513 s. ISBN 978 - 80 - 86929 - 71 - 2
50. VYHLÁŠKA č. 500/2006 Sb., [o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti](#)
51. WACHTER S., GILLEN., K. *Public Investment Strategies: How They Matter for Neighborhoods in Philadelphia.* The Wharton School, University of Pennsylvania.
52. WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J. a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy.* Plzeň, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9
53. ZÁKON Č. 183/2006 SB., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)